

15. esettanulmány

ÉLELMISZERELLÁTÁSI ÉS -FOGYASZTÁSI SZEMPONTÚ TEREKUTATÁS A BUDAPESTI KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKBAN

(tapasztalati megismerés eredetvizsgálat és helyzetfelmérés alapján)

Összeállította: dr. Makádi Mariann – dr. Angyal Zsuzsanna

A helyszín bemutatása

Helyszínleírás

A program Budapest legnagyobb zárt piacterén, a **Központi Vásárcsarnok**ban és annak környékén (15.1. ábra) zajlik. A Belváros és a Ferencváros határán, a Duna közelében, a Szabadság híd pesti hídfőjénél 1897-ben adták át a lenyűgöző és míves, 25 000 m²-es téglalapú épületet a párizsi mintára szervezett vásárcsarnoképítési program keretében annak érdekében, hogy a robbanásszerűen fejlődő főváros lakói kulturált és közegészségügyileg is rendezett körülmények között szerezhessék be az élelmiszereket. Korábban ugyanis spontán és szabálytalanul alakultak ki a piacterek városszerte, a szabad ég alatt rendezetlenül folyt az élelmiszerkereskedelem. A Vámház körüti csarnok helyét az egykori Sóház-telken jelölték ki. A telek fekvése logisztikai szempontból kiváló, a Duna-parti Elevátorház (egykori áruosztályozó, átrakodó és tároló központ) közelében, a Sóház, illetve a folyón szállított áruk vámolásának helyszíne, a Fővámpalota (Vámház) mellett helyezkedik el. Kezdetben az épület pincerendszerének közvetlen kapcsolata is volt a Dunával egy 120 m hosszú alagúton keresztül. Nagy jelentősége volt annak is, hogy közvetlen vasúti összeköttetésben állt a Közraktárakkal (részben a mai Bálna helyén) és a Budapest-Dunapart teherpályaudvarral (a mai Millenniumi városközpont helyén), a vasúti vágányok az 1960-as évek közepéig bevezettek az épületbe.

15.1. ábra. A program helyszíne. Bekeretezve a vásárcsarnok épülete. (forrás: Google Earth)

15.2. ábra. A Központi Vásárcsarnok Pecz Samu által tervezett kétszintes, háromhajós, acélszerkezetes épülete (fotó: Makádi M.)

Ma a vásárcsarnok műemlék épülete (15.2. ábra) és a benne működő intézmény (városi nevén [Nagycsarnok](#)) valóságos hungarikumnak számít, Európa legnagyobb és – sokak szerint – legszebb piaca, ahol minden neves és márkás magyar élelmiszertermék megvásárolható.

A helyszín megközelíthetősége

A helyszín közösségi közlekedéssel több felől könnyen megközelíthető, például a M4 metróval, a 2, 47, 47B, 48, 49 villamosokkal, a 83 trolibusszal és a 15, 115 autóbusszal a Fővám térig.

Cím: Budapest IX., Vámház körút 9–11.

Tartalmi cél

A gyakorlat célja, hogy a tanárszakos résztvevők megismerjék a vásárcsarnokban mint helyszínen, illetve mint intézményben folyó tevékenységeket, amelyek fontosak a lakosság ellátásával kapcsolatos feltételek átlátásához és a környezettudatos fenntarthatósági szemlélet fejlődéséhez. Gyakorlatban kipróbálják azokat az egyszerű terepi megfigyelési, vizsgálati és feldolgozási módokat, amelyek egyszerű módszerekkel feltárhatók az épített terep időben változó adottságai, amelyek az általános és a középiskolások számára is alkalmazhatók és adaptálhatók más környezetekben.

Tartalmi fogalmak: telepítő tényezők; piac, vásárcsarnok; élelmiszergazdaság, élelmiszertermelés, mezőgazdaság, áruszállítás, kereskedelem, termelő, kistermelő, nagytermelő, fogyasztó (vevő); kereslet, kínálat, származási hely (eredet), felvevőpiac, logisztika, forgalom; zöldségfélék, gyümölcsök, hús- és hentesáru, tej és tejtermék, iparcikk; környezettudatosság, energiatudatosság, energiahatékonyság, erőforráshatékonyság, szelektív hulladékgyűjtés, csomagolóanyag, biotermék, vegetáriánus táplálkozás, fenntartható élelmiszerek, élelmiszerkilométer, környezettudatos marketing, tudatos vásárlói magatartás.

Alkalmazott módszerek:

- *terepi információgyűjtési módszerek:* terepbejárás, megfigyelés, adatgyűjtés, szóbeli kikérdezés, helyzetfelmérés, kikérdezés kérdőívvel, eredetvizsgálat;
- *információrögzítési módszerek:* rögzítés térkép vázlatban, jelmagyarázat készítés, jegyzőkönyv készítés, regisztrációs lap-kitöltés, kérdőívkitöltés;
- *feldolgozási módszerek:* adatábrázolás, adatértékelés, információelemzés, összehasonlító ábraelemzés, összehasonlító képelemzés, információszármaztatás számítással, diagramkészítés, érvgyűjtés, mérlegelő táblázat-kitöltés, magyarázatkeresés, minősítés információk alapján, menüösszeállítás, forgalomelemzés, eredetvizsgálat.

Készség-, kompetenciafejlesztési cél

A gyakorlat célja, hogy a tanárszakos hallgatók gyakorlatban elsajátítsák a társadalomföldrajzi és a környezeti ismeretszerzés terepi módszereit (pl. tájékozódás, információgyűjtés megfigyelés alapján, kikérdezés, kérdőíves megkérdezés), megismerjék azok szervezésének körülményeit, lehetőségeit és esetleges nehézségeit.

Főként az alábbi kompetenciáik, képességterületeik fejlődjenek:

- tájékozódókészség a terepen (eligazodás az épített terepen térkép vázlat, tereptárgyak alapján, tereptanulmányozás épített környezetben, intézményben);
- információgyűjtés (megfigyelés, adatgyűjtés, számítás, térképi távolságmérés, videófelvétel készítés, kikérdezés);
- analíziskészség (szempontok szerinti információgyűjtés, célnak megfelelő keresés, kikérdezés, azonosítás és megkülönböztetés, párosítás, lényegi jellemzők kiemelése);
- rendszerezőkészség (információk jegyzőkönyvbe rögzítése, információk táblázatba rendezése, sorbarendezés, adatrögzítés és adatfeldolgozás diagramon, jelmagyarázat készítés, tematikus térkép készítés);
- szintetizálókészség (adatkiértékelés);
- technikai jellegű kompetenciaterületek (helyes és biztonságos eszközhasználat, okos telefon applikációk használata, fénykép- és videókészítés);
- kommunikációs készség (pontos információszerzés és tartalomközlés a szaknyelv használatával, szimbólumértelmezés, kikérdezés);
- személyes és társas kapcsolati kompetenciák a társakkal együttműködést igénylő csoportmunkában (megfelelő kommunikáció felnőttekkel, szerepazonosítás csoportban, egyéni és csoport szintű felelősségvállalás, közös feladatvégzés, segítség, együttműködés).

Kapcsolódás a köznevelési tananyagrendszerhez

- *Természettudomány (5–6. évfolyam):* természettudományos tudásszerzés cselekvő tapasztalatszerzés során; távolságmérés különböző méretarányú térképeken; Budapest és a lakóhely, települések bejelölése a térképen; egészséges étkezési napirend összeállítása;

- *Földrajz (7–8. évfolyam):* terepi tájékozódás, objektumok elhelyezése a térképvázlaton; terepvizsgálódás a közvetlen környezet földrajzi jellemzőinek megismerésére; információgyűjtés a terepen; távolságmérés térképen; adatok rendszerezése és ábrázolása; rendszerbeli és időbeli viszonyok megállapítása; következtetések levonása, következmények megfogalmazása földrajzi és környezeti tartalmú adatok alapján; a környezet földrajzi jellemzőinek bemutatása és értékelése; a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése egy terület elemzése során; projektmunka egy település a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvéseiről; érvek megfogalmazása a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett; a „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerése.
- *Földrajz 9–10. évfolyam:* terepvizsgálódás a közvetlen környezet földrajzi jellemzőinek megismerésére; következtetések levonása, tendenciák felismerése társadalomföldrajzi tartalmú információk alapján; a fenntartható és a „zöld” gazdálkodás értelmezése; a fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói közösség jellemzőinek megkülönböztetése; közvéleménykutatás a tudatos élelmiszerfogyasztói magatartásról; aktív tanuláson alapuló tudásépítés.
- *Természettudomány (11. évfolyam) – Az ember és környezete:* épített környezetre, élelmezésre vonatkozó gyakorlati ismeretszerzés; adatgyűjtés; mérlegelő gondolkodás és felelős véleményalkotás fenntarthatósági érdekek és érvek mentén; termékéletút elemzése a mindennapi környezetünkben előforduló fogyasztási cikk kapcsán.

A program leírása

A vásárcsarnok mint terep és mint intézmény adottságainak, az élelmiszerellátás földrajzi összefüggéseinek, valamint a tudatos fogyasztói magatartásnak a megismerése – információszerzés eredetfelméréssel, kikérdezéssel és kérdőívezéssel, információfeldolgozás.

Munkaforma: feladatkat csoportmunkában végzik a résztvevők. Javasolt csoportméret: 4-5 fő.

Szervezési mód

A csoportok feladatlapos irányítással és oktatói támogatással dolgoznak. A feladatok kiosztása részletekben történik. Az elkészített feladatokat a 2. nap végén feltöltik a megadott online felületre (pl. Teams-csoport, Google Drive).

A program ütemezése és a feladatok

A feladatokat a csoportok párhuzamosan végzik a modulok sorrendjében:

- A. modul** – A kereskedési tér tanulmányozása – időtartam: 45 perc
- B. modul** – Piaci forgalom- és áreredetelemzés – időtartam: kb. 2 óra
Előzetes feladat – környezettudatossági kérdőív összeállítása – időtartam: kb. 1 óra
- C. modul** – A környezettudatosság felmérése – időtartam: kb. 2 óra

A. modul
A kereskedési tér tanulmányozása

A.1. feladat – Telepítési tényezők számbavétele

Szükséges eszközök: feladatlap, íróeszköz

Feladat

1. A vásárcsarnok környezetében lévő építmények egykor logikus, földrajzi alapú kapcsolatban álltak egymással. Kapcsolják össze a feliratokat a számozott képekkel (15.3. ábra) és a műholdkép (15.4. ábra) betűkkel jelölt helyeivel!

15.3. ábra. A Nagyvásárcsarnok és a működésével összekapcsolódó létesítmények (források: 1–4. épületek mai állapotukban, Makádi M., 5. Hans Götzinger (1867–1941) Gyümölcs vásár a Ferenc József-hídnál című festménye [képeslapon](#), 6. kézikocsis szállítás 1967-ben, [Fortepan](#)/Zofia Rydet)

Fővámpalota Sóház baromfivásár épülete
 nagytermelők árusítóhelye kistermelők árusítóhelye vasúti vágány (helye)
 idénypiac (zöldség, gyümölcs) helye áruszállító alagút bejárata

15.4 ábra. A Nagyvásárcsarnok és a működésével összekapcsolódó létesítmények légifotón (Googl Earth képernyőkép)

<i>Mellette szól</i>	<i>Ellene szól</i>
kiemelten fontos:	kiemelten fontos:
-	-
-	-
-	-
fontos:	fontos:
-	-
-	-
-	-
kevésbé fontos:	kevésbé fontos:
-	-
-	-
-	-

15.1. táblázat. Mérlegelőtáblázat a telephelyválasztás indoklásához (szerk. Makádi M.)

2. Gyűjtsenek érveket a központi piac helyének kiválasztása mellett és ellen! Használják hozzá földrajzi ismereteiket, valamint a térképet és a szemelvényt!
3. Rendezzék érveiket fontosságuk, súlyuk alapján! Írják az érveket és az ellenérveket súlyuknak megfelelően a mérlegelőtáblázatba (15.1. táblázat)!

Beadandó: megoldott feladat, mérlegelőtáblázat

A.2. feladat – Elrendezés és változásának bemutatása

Szükséges eszközök: alaprajzok, íróeszköz

Feladat

A vásárcsarnok épülete keveset változott az elmúlt 130 évben, de az árusok elhelyezése az épületen belül átalakult. Vessék össze a piactérről készült korabeli és mai alaprajzokat, és állapítsák meg a változások lényegét!

- A. és B. csoport – a földszint (15.5. ábra) elrendezése
- C., D., E. csoport – az alagsor (15.6. ábra) és emelet (15.7. ábra) elrendezése

Változások:

.....

.....

.....

.....

.....

Mivel indokolhatók a tapasztalt változások?

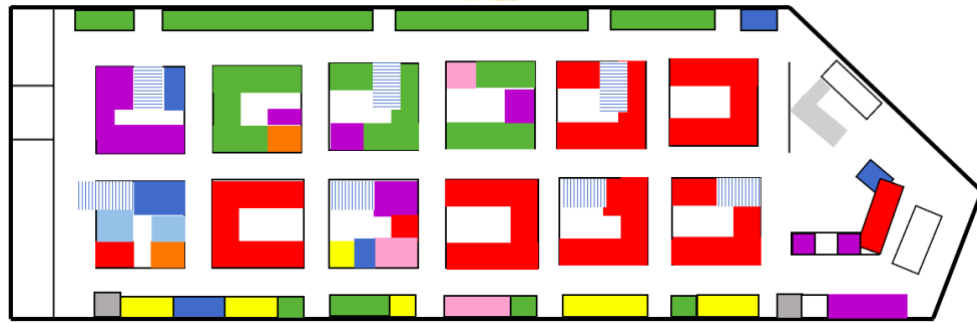
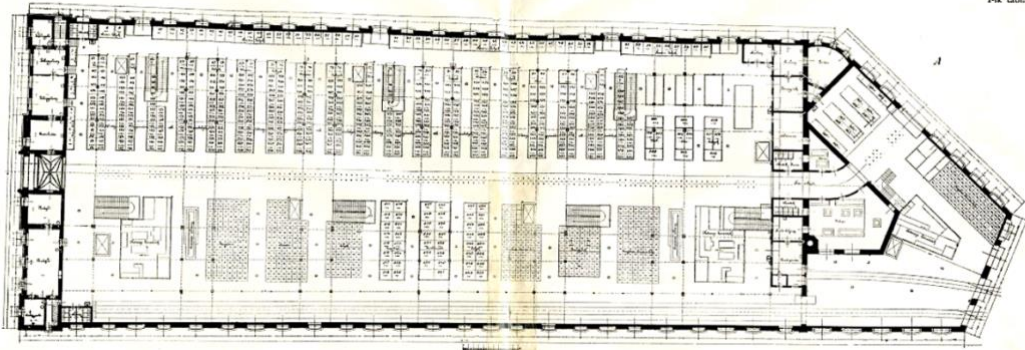
.....

.....

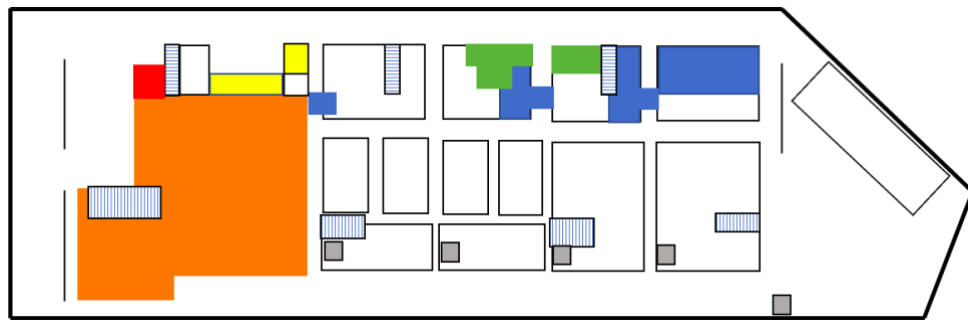
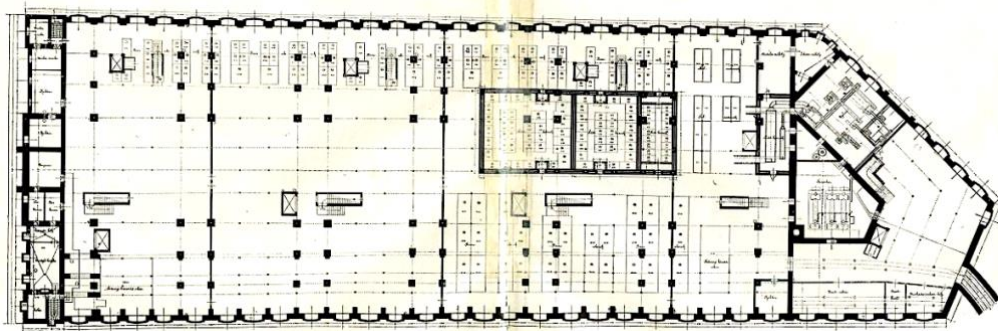
.....

.....

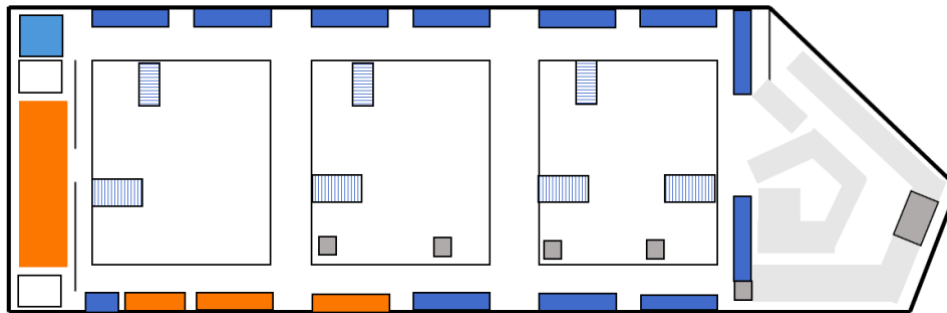
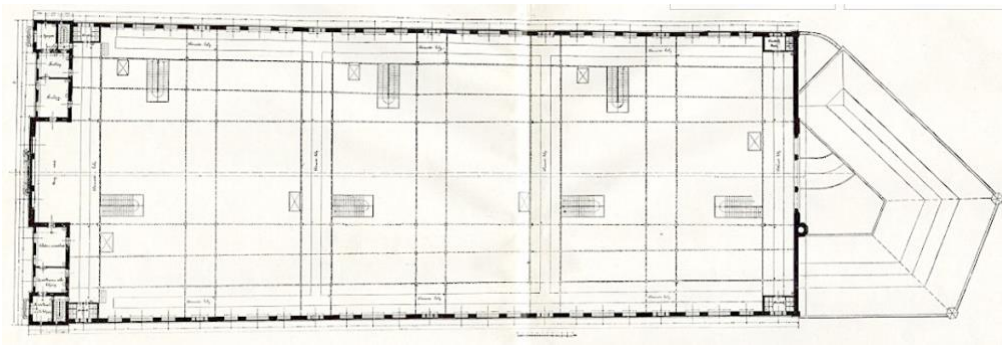
.....

15.5. ábra. A Központi Vásárcsarnok földszintjének alaprajza. Fent: 1898-ban ([forrás](#)),
lent: napjainkban (szerk. Makádi M.)

15.6. ábra. A Központi Vásárcsarnok alagsorának alaprajza. Fent: 1898-ban ([forrás](#)),
lent: napjainkban (szerk. Makádi M.)

15.7. ábra. A Központi Vásáracsarnok emeletének alaprajza. Fent: 1898-ban ([forrás](#)),
lent: napjainkban (szerk. Makádi M.)

A.3. feladat – Helyszínberendezés tanulmányozása

Szükséges eszközök: alaprajzok, íróeszköz, filmfelvevő eszköz

Feladat

- Járják be a megvizsgálandó szintet, és állapítsák meg, hogyan csoportosították a térben az egyes funkciókat, illetve az egyes termények, termékek árusítását! Tapasztalataik alapján készítsék el a szint(ek) térkép-vázlatának jelmagyarázatát!

Jelmagyarázat

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

- Milyen logikát fedeztek fel a megismert elrendezésben?

.....

.....

.....

.....

3. Hogyan rendezték el a különféle termékek árusítóhelyeit? Hogyan alkalmazkodik az árusítóhelyek elhelyezése és kialakítása a termékek és a vásárlók igényeihez? Mutassák be az árucikkek elhelyezésének logikai rendjét **mozgóképekkel kísért szöveges beszámolóban**, amelyben indokolják is azokat!

Beadandó: jelmagyarázat, videós beszámoló

B. modul
Piaci forgalom- és árueredet-elemzés

B.1. feladat – Forgalmelemzés

Szükséges eszközök: feladatlap, jegyzetfüzet, íróeszköz, színes ceruzák

Feladat

Vizsgálják meg, hogy mekkora a kereslet egy termékcsoporthoz iránt!

Az alábbi termékek körében vizsgálódjanak:

- A. csoport: hús- és hentesáru
- B. csoport: zöldségek
- C. csoport: gyümölcsök
- D. csoport: tej és tejtermékek
- E. csoport: hungarikumok, ajándéktárgyak, iparcikkek

1. Kérdezzenek meg 10 földszinti árúst, hogy mely napokon és mely időszakokban milyen a kereslet a termékeik iránt! Informálódjanak arról is, hogy mik lehetnek az időbeli eltérések okai! A megszerzett információkat rögzítsék jegyzőkönyvszerűen!
2. Az összesítés alapján töltsék ki a feladatlap táblázatait (15.2. és 15.3. táblázat)!

Beadandó: heti és napi forgalmi adatok jegyzőkönyve, heti és napi forgalmelemzés táblázat

Termékcsoporthoz:

<i>hétfő</i>	<i>kedd</i>	<i>szerda</i>	<i>csütörtök</i>	<i>péntek</i>	<i>szombat</i>	<i>vasárnap</i>

Jelmagyarázat
forgalom nagysága (vásárlószám alapján)

gyenge mérsékelt erős nagyon erős

Magyarázat:

.....

.....

.....

.....

15.2. táblázat. Heti forgalom ábrázolása (szerk. Makádi M.)

Termékcsoport:

												óra	
6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20

Jelmagyarázat

forgalom nagysága (vásárlószám alapján)

 gyenge mérsékelt erős nagyon erős

Magyarázat:

.....

.....

.....

.....

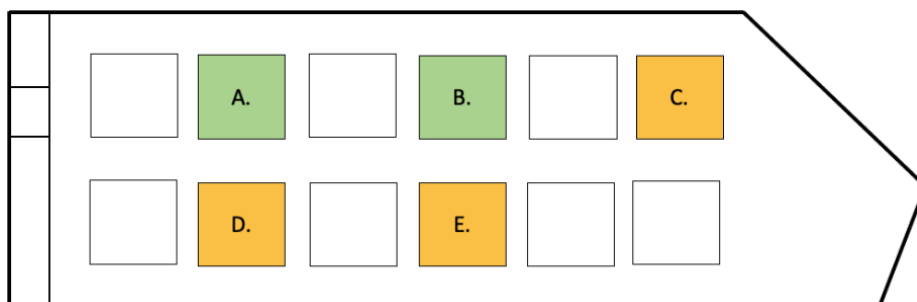
15.3. táblázat. Napi forgalom ábrázolása a legerősebb forgalmú napon (szerk. Makádi M.)

B.2. feladat – Termékeredetvizsgálat

Szükséges eszközök: eredetvizsgálati lap, térképvázlat, íróeszköz, körző, okoseszköz internetkapcsolattal (Google Maps alkalmazás)

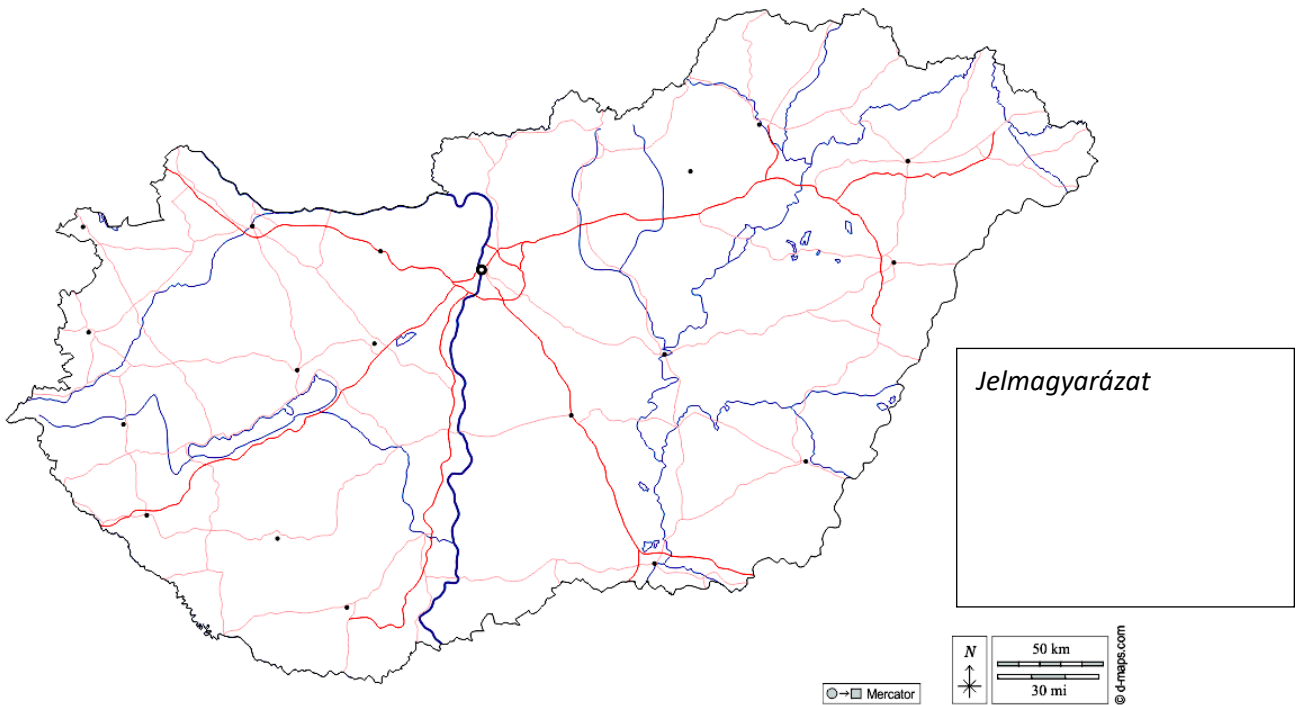
Feladat

- Végezzenek minikutatást annak kiderítésére, hogy honnan származnak az árusított zöldségfélék és gyümölcsök, illetve a hús- és hentesáru! Most csak a **magyarországi származású termékekkel** foglalkozzanak! Kérdezzék meg az árusítókat, hogy mely településeken termelték az árusított termékeket! A térképvázlaton (15.8. ábra) kijelölt földszinti helyen vizsgálódjanak! Legalább 30 termékről gyűjtsenek információt! Rögzítsék az adatokat az eredetvizsgálati lapon (15.4. táblázat)!

15.8. ábra. Az egyes munkacsoportok termékeredet vizsgálatának helyszínei a vásárcsarnok földszintjén (szerk. Makádi M.)

2. Ábrázolják a termékek származási helyét térképen (15.9. ábra)! Érzékeltessék valamilyen módon az egyes helyek nagyságrendi különbségeit is!

15.9. ábra. A termékek eredettérképének váza (forrás: [d-maps](#))

3. Végezzenek el néhány számítást a szállítással kapcsolatban!

a. Mekkora távolságot kell átlagosan utaznia a hazai termékeknek a termőhelytől a piacig!
 km-t

Szerkesszék a térképvázlatra a számított értéknek megfelelő sugarú kört (a piac helyének középpontjától)! (Használják hozzá a térképen lévő vonalas mértéket!)

b. Mennyi a termékek átlagos utazási ideje közúti szállítás esetén?

kb. óra

c. Mekkora az áruszállítás költsége közúti szállítás esetén?

kb. Ft

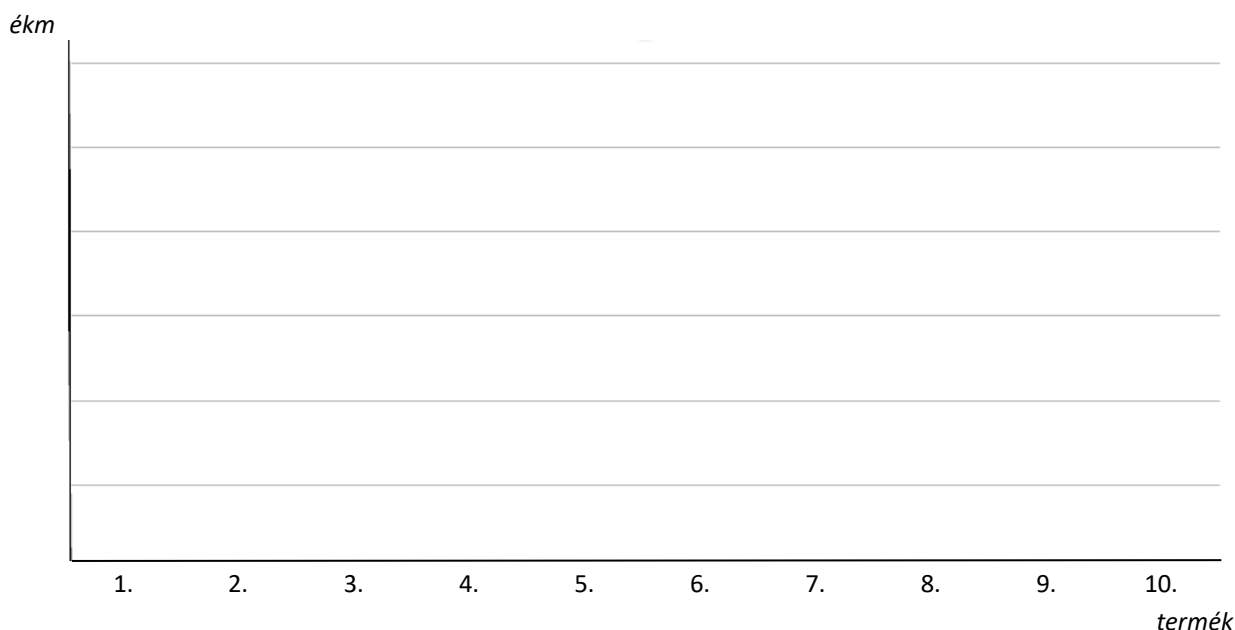
Beadandó: kitöltött eredetvizsgálati lap, eredettérkép

B.3. feladat – Élelmiszerkilométer-számítás

Szükséges eszközök: földrajzi atlasz, vonalzó, számológép, fényképezőeszköz, élelmiszerkilométer-táblázat váza online és nyomtatva, élelmiszerkilométer diagram váza

Feladat

1. Keressenek a vásárcsarnok földszintjén legalább 10 **külföldi eredetű terméket**, amelynek tudják a pontos származási helyét! Fényképezzék le a termékeket!
2. Határozzák meg az egyes termékek esetében a Budapest és a származási hely fővárosa közötti távolságot a földrajzi atlasz megfelelő térképlapjának vonalas aránymértéke segítségével! (Az egyszerűség kedvéért légvonalbeli távolságokat határozzanak meg.) Ez az adat jelenti az egyes termékek **élelmiszerkilométerét**. Rögzítsék az összegyűjtött adatokat táblázatban (15.5. táblázat)!
3. Ábrázolják az egyes termékek élelmiszerkilométer adatát diagramon (15.10. ábra)!

15.10. ábra. Az élelmiszerek kilométerdiagramjának váza (szerk. Makádi M.)

4. Állítsanak fel rangsort a termékek között az élelmiszerkilométer alapján! (A legközelebbi származási helyű termék kapja az 1-es számot!)
5. A termékfotókat illesszék a táblázatba!

<i>A termék neve</i>	<i>A termék fotója</i>	<i>A termék származási helye</i>	<i>Élelmiszer- kilométer</i>	<i>Rangsor (távolság)</i>

15.5. táblázat. A vizsgálatba bevont termékek jellemzőinek táblázata (szerk. Makádi M.)

C. modul
A környezettudatosság felmérése

C.1. feladat – Helyzetfelmérés az intézményi környezettudatosságról

Szükséges eszközök: íróeszköz, (előre kidolgozott) kérdőív, regisztrációs lapok

Feladat

Ismerkedjenek a környezettudatossággal a vásárcsarnokban csoportonként eltérő szempontok szerint!

Szempontok:

- A. csoport: energia- és erőforráshatékonyság
- B. csoport: szelektív hulladékgyűjtés
- C. csoport: csomagolóanyagok használata
- D. csoport: biotermékek, fenntartható élelmiszerek vásárlása
- E. csoport: környezettudatos marketing

1. **Terepfoglalkozást megelőző feladat:** Állítsanak össze kérdőívet a választott téma megismeréséhez! Adtunk néhány szempontot, amire irányulnia kell az információszerezésnek. Ezekhez tegyék hozzá a saját kérdéseiket!
2. Járják be a vásárcsarnok területét, és gyűjtsenek információkat a kérdőívnek megfelelően!

A. csoport:

- Mely és milyen energiatakarékos eszközöket használnak a vásárcsarnokban a különböző célokra (pl. világítás, hűtés, tárolás, árumozgatás)?
- Mely tevékenységeket gépesítették?
- Mekkora az élőmunka aránya?

B. csoport:

Árusokra vonatkozó kérdések:

- Milyen módokon, eszközökkel gyűjtik a hulladékot az árusító standokon?
- Milyen gyakran szállítják el a hulladékot a piac, a standok területéről?
- Mely szelektív gyűjtési formák vannak a piac területén?

Vásárlókra vonatkozó kérdések:

- Hol, hová tudja eldobni a hulladékot a piac területén?
- Mely szelektív gyűjtési formák vannak a piac területén?
- Elégedett-e a vásárcsarnok tisztaságával?

C. csoport:

- Milyen csomagolóanyagokat használnak az árusítók a nagyobb tömegű áruk szállítására, tárolására?
- Milyen csomagolóanyagokat használnak az árusítók a vásárlók kiszolgálásakor?
- Milyen arányban igénylik a vásárlók az egyes termékek külön csomagolását?

- Mely csomagolóanyagokat részesítik előnyben a vásárlók?

D. csoport:

- Milyen arányban találhatók biotermékek a vásárcsarnok áru kínálatában?
- Mely termékcsoportokban a legnagyobb a biotermékek aránya?
- Mely fenntartható élelmiszerekkel találkoztak?

E. csoport:

- Mely marketingeszközöket használják a vásárcsarnokban?
- Az alkalmazott marketingeszközök mennyire kapcsolódnak a fenntartható gazdálkodáshoz?
- Mely marketingeszközök nem szolgálják a környezettudatos szemléletet?

3. Értékeljék ki a kérdőívvezetés eredményeit, és fogalmazzák meg a tanulságokat!

Beadandó: kérdőív, a kérdőív eredményeinek kiértékelése

C.2. feladat – A tudatos vásárlói magatartás megismerése

Szükséges eszközök: okostelefon, feladatlap, íróeszköz

Feladat

1. Párosítsák a vásárlói magatartások elnevezését a leírásukkal! A feladatot a Wordwall felületen oldják meg!

(Link: <https://wordwall.net/hu/resource/73856498>)

Meghatározások

- A. Vásárlással, termékkel jutalmazza, illetve vigasztalja magát.
- B. Előre átgondolt lista alapján vásárol.
- C. Pillanatnyi benyomás hatására, hirtelen indíttatásból vásárol.
- D. Ragaszkodik az egyszer már bevált márkájú termékhez és nem tér el attól.

Vásárlói magatartás típusa

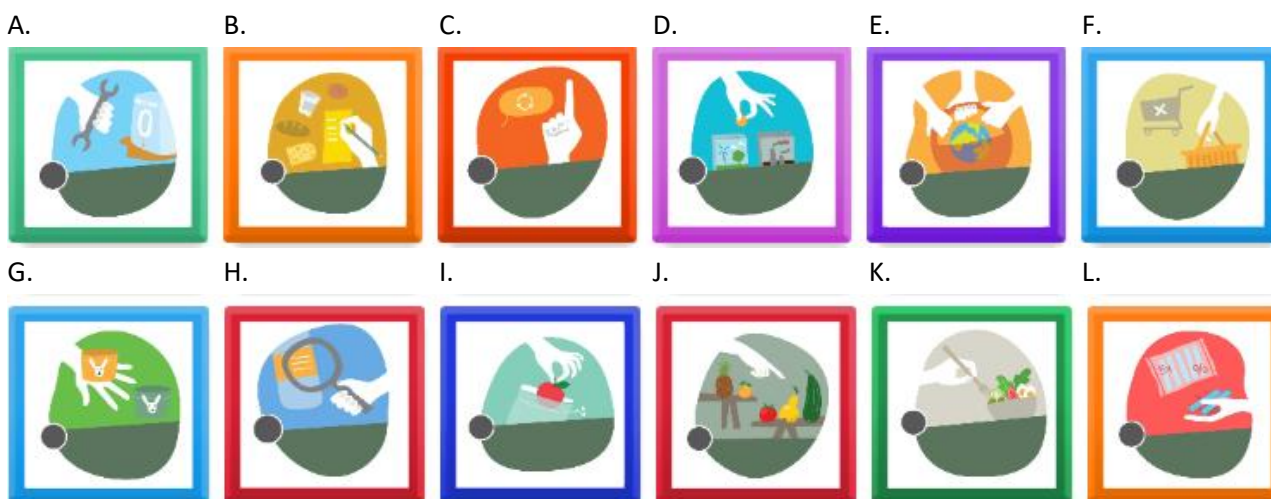
- 1. tudatos vásárló, 2. impulzusvásárló, 3. érzelmi vásárló, 4. márkahű vásárló

Megoldás: A. – 3., B. – 1., C. – 2., D. – 4.

2. Párosítsák a tudatos vásárló ismérveit a piktogramokkal!

(Link: <https://wordwall.net/hu/resource/73872963>)

Piktogramok: (15.11. ábra)

15.11. ábra. A tudatos vásárló ismérveihez kapcsolódó piktogramok (források: [1](#), [2](#))

A tudatos vásárló ismérvei (A tudatos vásárló 12 pontja)

1. Nem a mennyiséget, hanem a minőséget tartja szem előtt.
2. Igyekszik a piacon, közvetlenül a gazdától vásárolni. Szezonális élelmiszereket fogyaszt.
3. Előzetesen elkészített bevásárlólistával megy vásárolni, így elkerüli a felesleges dolgok megvásárlását.
4. Klímabarát módon étkezik, sok zöldséget, kevesebb húst eszik.
5. A vásárlásával nem támogatja azokat a cégeket, amelyek kizsákmányoló, gyermekmunkát alkalmaznak, vagy szennyeznek a környezetet.
6. Csomagolásmentes vagy fenntartható módon csomagolt árut választ. Előtérbe helyezi a visszaváltható vagy újrahasznosított csomagolást.
7. Elkerüli az eldobható dolgokat, vagy használtat vásárol, vagy megjavíttatja az elromlott dolgokat.
8. Igyekszik fenntarthatósági szempontból mindig a legjobb megoldást választani.
9. Csatlakozik fenntarthatósági célokat kitűző csoportokhoz, hiszen együtt könnyebb elérni a célokat.
10. Olyan termékeket választ, amelyeket nem tesztelnek állatokon, és amelyeket természetes élőhelyek károsítása nélkül készítenek.
11. Vásárlásai során keresi a fenntartható és etikus termékeket tanúsító címkéket.
12. Felismeri és elutasítja a túlfogyasztásra buzdító reklámokat.

Megoldás: 1. – F., 2. – J., 3. – B., 4. – K., 5. – D., 6. – I., 7. – A., 8. – C., 9. – E., 10. – G., 11. – H., 12. – L.

Beadandó: feladatmegoldások Wordwall-ban

C.3. feladat – Kérdőívezés a tudatos vásárlásról

Szükséges eszközök: nyomtatott kérdőívek (csoportonként min. 10 db), íróeszköz

Feladat

Végezzenek egy rövid attitűdfelmérést a vásárcsarnokban a **tudatos vásárló 12 pontja** alapján!

1. Töltessék ki a kérdőívet (15.6. táblázat) legalább 10 piaci vásárlóval! Az értékeléshez 5 fokozatú Likert-skálát használjanak (ahol az 1-es érték az egyáltalán nem jellemző, az 5-ös érték pedig a maximálisan jellemző).
2. Összesítsék az eredményeket! A kapott eredmények kiértékelése után döntsék el, hogy a megkérdezett vásárlók mennyire környezettudatosak (15.7. táblázat)!

A környezettudatosság felmérése					
Döntse el az alábbi állításokról, hogy mennyire jellemzőek az Ön vásárlási szokásaira! <i>Az 1-es értéket akkor jelölje, ha egyáltalán nem jellemző, míg az 5-ös értéket akkor, ha maximálisan jellemzőnek érzi. A 3-as értéket akkor jelölje, ha nem tud egyértelmű választ adni a kérdésre. A 2-es válasz az inkább nem jellemző, míg a 4-es válasz az inkább jellemző lehetőséget jelenti.</i>					
Állítás	1	2	3	4	5
Vásárlásaim során nem a mennyiséget, hanem a minőséget tartom szem előtt.					
Legtöbbször a piacon, helyi termelőktől szezonális termékeket vásárolok.					
Bevásárlás előtt mindig készítek bevásárlólistát.					
Klímaparát módon étkezem, étrendem nagyobb részét nem állati eredetű termékek teszik ki.					
Figyelek arra, hogy a megvásárolt termékeket olyan gyártóktól szerezzem be, amelyek nem alkalmaznak gyermekmunkát és nem szennyezik a környezetet.					
Vásárlásaim során igyekszem csomagolásmentes termékeket választani, mindig viszek magammal kosarat vagy vászonszatyrot.					
Az elromlott eszközeimet, ha csak tehetem, nem kidobom, hanem megjavíttatom.					
Tagja vagyok valamilyen fenntarthatósági témával foglalkozó közösségnek, civil szervezetnek.					
Fontosnak tartom, hogy olyan terméket válasszak, amit nem teszteltek állatokon, illetve előállítása nem járt természetkárosítással.					
Vásárláskor keresem a terméken a fenntarthatóságra vonatkozó címkéket.					
Nem dőlök be a túlfogyasztásra buzdító reklámoknak, akcióknak.					
Vásárlásaim során mindig figyelembe veszem a fenntarthatósági szempontokat.					

15.6. táblázat. Kérdőív a környezettudatos fogyasztói magatartás felméréséhez (szerk. Angyal Zs.)

Vásárló	Átlagpontszám	Környezettudatosság
1. vásárló		
2. vásárló		
3. vásárló		
4. vásárló		
5. vásárló		
6. vásárló		
7. vásárló		
8. vásárló		
9. vásárló		
10. vásárló		

15.7. táblázat. A vásárlók környezettudatosságának értékelőlapja

Beadandó: kitöltött kérdőívek (min. 10 db), vásárlói értékelőlap

C.4. feladat – Vegetáriánus és nem vegetáriánus táplálkozás összehasonlítása

Szükséges eszközök: számológép, okostelefon, lista, íróeszköz

Feladat

1. A csoport osztódjon kétfelé! A csoport mindkét részének az a feladata, hogy állítsanak össze menüt a piacon megvásárolható termékekből! Az egyik csoport menüje vegetáriánusoknak készüljön, a másik csoporté pedig vegyes táplálkozásúaknak! Fontos, hogy alapélelmiszereket (pl. só, liszt, cukor, olaj) nem kell megvásárolniuk, és a menü összeállításánál egyéb táplálkozási problémára (pl. glutén- vagy laktózérzékenység) nem kell figyelniük. A két menüt a 15.8. táblázatban rögzítsék!

	Vegyes táplálkozásúak számára	Vegetáriánus táplálkozásúak számára
Előétel/leves		
Főétel		
Egyéb		

15.8. táblázat. Menütáblázat (szerk. Angyal Zs.)

2. Nézzenek körül a piacon, és írják össze az összeállított menüsor hozzávalóit! A hozzávalókat egy **4 fős család** számára készítsék! A listában szerepeljen a hozzávaló mennyisége és ennek a mennyiségnek az ára is (15.9. táblázat)!

Hozzávaló	Hozzávaló mennyisége	Hozzávaló ára

15.9. táblázat. A menüsor hozzávalóinak listája (szerk. Angyal Zs.)

3. Hasonlítsák össze, hogy melyik menüsor volt az olcsóbb! Beszéljék meg a listákat az alábbi szempontok alapján:
- Miért lehet magas az ára a menüsor drága hozzávalóinak?
 - Milyen más hozzávalókkal lehetne olcsóbbá tenni a menüsört?
 - Melyik menüsor a jobb a környezettudatosság, fenntarthatóság szempontjából (pl. élelmiszerkilométer, vízlábnyom, karbonlábnyom)?
 - Melyik menüsor a kedvezőbb az egészséges táplálkozás szempontjából?

Beadandó: kitöltött menütáblázat, hozzávalók táblázata, és szöveges válasz a 3. feladat kérdéseire